

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Kirjaamo@minedu.fi

Lausunto hallituksen luonnoksesta asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Koulutuksenjärjestäjän näkökulmasta on tärkeää katsoa rahoitusta kokonaisuutena valtakunnallisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön on syytä tarkastella, että kaikki koulutuksenjärjestäjät pääsevät opiskelijavuositavoitteissaan vähintään vähimmäisvuosimääräänsä tai tavoitteelliseen vuosittaiseen opiskelijavuosimääräänsä. Oikeudenmukaisuusperiaatteen mukaisesti rahoituksen perusteena olevat opiskelijavuosimäärät on syytä tarkastella uudestaan vastaamaan todellista tarvetta.

Asetus muuttaa nopealla aikataululla ammatillisen koulutuksen laskentaperusteita, koska muutokset otetaan huomioon jo vuoden 2021 rahoitusta määriteltäessä. Hyvää kuitenkin on rahoituksen prosenttiosuuksien säilyminen vuoden 2020 tasossa (pr 70%, vr 10%, sr 20%), mikä tuo kaivattua vakautta rahoitukseen. Rahoitusta ohjaava laskentatapa on kokonaisuudessaan hyvin monimutkainen.

Tutkintojen ja muun koulutuksen painokertoimien muutosesitykset perustuvat ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä kerättyihin kustannustietoihin. Kustannuksien jako riittävän kattavasti on käytännössä haastavaa varsinkin saman koulutusalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen välillä.

Asetusluonnoksessa kustannusryhmien painokertoimia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kustannusryhmän 1 painokerroin nousee ja kaikkien muiden kustannusryhmien painokerroin laskee. Tämä vaikeuttaa kalliimman kustannusrakenteen koulutuksen järjestämistä. Mielestämme kertoimien pieneneminen aloilla, joissa ylläpidettävänä omia oppimisympäristöjä (maatalous ja puutarha) ei ole perusteltua. Esimerkiksi taideteollisuusalan korin hinta putoaa 1,23 → 1,07. Alan materiaalikustannukset ovat korkeat ja opetuskokonaisuus vaatii enemmän opettajan läsnäoloa sekä henkilökohtaista opetusta ja ohjausta.

Lentokoneasennuksen perustutkinto tulisi näkemyksemme mukaan sijoittaa kustannusryhmään 5 ja lentokonetekniikan ammattitutkinto kustannusryhmään 3. Liitteenä lentokoneasentajakoulutuksen järjestäjien yhteinen lausunto ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista.

Positiivina näemme majoituskertoimen nostamisen, joka ennakoi osuvasti mahdollista oppivelvollisuusiän laajentamiskokonaisuutta ja lisäksi tukee opiskelijoiden elämänhallintamahdollisuuksia mm. aktiivisella vapaa-aikatoiminnalla opetuksen päätyttyä.

Oppimisvalmiuksia tukevat opinnot suunnitellaan ja toteutetaan yksilöllisesti. Opinnot voivat sijoittua tutkinnon eri vaiheisiin henkilökohtaisen tarpeen mukaan. Ko. opinnoista selviytyäkseen opiskelija tarvitsee usein henkilökohtaista ohjausta. Toteutuakseen asiakaslähtöisesti parhaalla mahdollisella tavalla rahoituksen tulee säilyä vähintään nykyisellä tasolla.

Vankilakoulutuksen kokonaisuus olisi syytä hoitaa niiden koulutuksenjärjestäjien toimesta, joille on tällä hetkellä koulutuksen järjestämislupa. Tämä osaltaan takaa koulutuksen laadun ja osaamisen kyseiseen koulutuksen toteuttamiseen. Vankilakoulutuksen painokerroin tulisi säilyttää vähintään nykyisellä tasolla.

Liiketoiminnan ja talotekniikan perustutkinnon korimuutokset näemme tarpeellisina. Liiketoiminnan perustutkinnon korimuutos tukee koulutuksen järjestämisen siirtymistä pois perinteisestä luokkaopetuksesta johtuen digitalisaation ja teknologian kehittymisestä.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusrahoitusta heikentävät kustannuskorimuutokset eivät tue tavoitteita osaavan työvoiman saatavuudesta eikä akuutista koronakriisin jälkihoidossa tarvittavaa työllisyyden hoitoa. Kustannuskoriheikennykset voivat johtaa ko. tutkintojen opetuksen laadun laskuun ja tutkintojen jäämisen ns. pelkän verkkokoulutuksen varaan. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoilla on ollut koulutuspoliittisesti vakiintunut rooli aikuisväestön osaamisen kehittämisessä ammatillista väylää pitkin. Miten ne jatkossa erottuvat vapaan sivistystyön ja korkea-asteen verkko-opetus –täydennyskoulutuksista, jos niiden rahoitus mahdollistaa pelkät verkkototeutukset?

Ammatillisen koulutuksen reformilainsäädäntömuutoksessa yhteiset opinnot tulivat kaikkiin perustutkintoihin nostaan samalla kynnyistä (esim. maahanmuuttajat ja heikkojen perustaitojen varassa oleva aikuisväestö) hakeutua ammatilliseen koulutukseen. Ammattitutkinnot ovat tarjonneet em. kohderyhmälle kouluttautumismahdollisuuksia. Ko. tutkintojen rahoitustasojen lasku ei huomioi ko. kohderyhmän tarpeita, koska kaikilla ei ole edellytyksiä ilman aiempaa koulutusta opiskella ensimmäisenä tutkintonaan pelkässä verkkokoulutuksessa tai itsenäisesti lähiopetuksen vähentyessä rahoitustason laskun myötä. Ammattitutkintojen rahoituksen pieneneminen ei myöskään tue valtakunnallista jatkuvan oppimisen ajatusta eikä ammatillisen koulutuksen tehtävää, jossa vastataan työelämän muutostarpeeseen. Lisäksi ammatti- ja erikoisammattitutkintoa suorittavien opiskeluaika lyhenee osaamisen tunnistamisen kautta. Oppimisen aikana osaamisen hankkiminen on 100%, näin tulee myös rahoituksen olla.

Vaikuttavuusrahoituksen työelämäpalaute-mittarin validius mietityttää kasvukeskuksissa, joissa on useita koulutuksen järjestäjiä ja eri koulutuksen järjestäjien opiskelijoita samoissa työpaikoissa työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa. Miten varmennetaan, että työelämäpalaute kohdistuu koulutuksenjärjestäjään, jolle se on tarkoitettu? Näemme kuitenkin hyvänä, että vaikuttavuusrahoitukseen liittyvä opiskelijapalautteiden täysi katokorjauskerroin tehdään, jos vastausosuus on vähintään 70 prosenttia.

Uuden oppivelvollisuuslain koulutuksen maksuttomuuden painokerroin on riittämätön suhteessa kustannuksiin. Koulutuksen järjestäjät joutuvat tekemään pelkkien opetusmateriaalihankintojen lisäksi myös esim. ict-hankintoja ja ict-infran laajennuksia (mm. palvelimet) ym., mikä edellyttää myös tukipalveluhenkilöstön määrän lisäämistä. Ammattialojen kustannuskorien muutokset alaspäin eivät tue oppivelvollisuuden laajentamisesta.

Lausunnon keskeinen sisältö

Positiiviset muutosehdotukset:

- 1) Rahoituksen prosenttiosuuksien säilyminen vuoden 2020 tasossa
- 2) Majoituskertoimen nosto
- 3) Liiketoiminnan ja talotekniikan perustutkintojen kustannusryhmän nosto
- 4) Kustannusryhmän 1 painokertoimen nosto
- 5) Katokorjauskertoimen muutos täydeksi, kun vastausosuus vähintään 70%

Parannusta kaipaavat muutosehdotukset:

- 1) Rahoituksen tarkastelu isona kokonaisuutena (vähimmäis- ja tavoitteelliset opiskelijavuodet)
- 2) Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoituksen pieneneminen
- 3) Kustannuskorien 2-5 painokertoimien lasku
- 4) Käsi- ja taideteollisuusalan painokertoimen putoaminen 1,23 -> 1,07
- 5) Luonnonvara-alan painokertoimen putoaminen 1,59 -> 1,43
- 6) Lentokonealan koulutuksen painokertoimen putoaminen sekä tarve nostaa koulutus ylempiin kustannusryhmiin
- 7) Opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen painokertoimen lasku
- 8) Vankilakoulutuksen painokertoimen lasku
- 9) Uuden oppivelvollisuuslain myötä tulevan koulutuksen maksuttomuuden painokertoimen pienuus

SASKY koulutuskuntayhtymä

Antti Lahti
kuntayhtymäjohtaja